

Izloja razen ponedeljka
in dneva po prazniku
vsak dan opoldan.

Uredništvo je v Ljubljani,
Franciškanova ulica št. 6/1,
Učiteljska tiskarna.

Dopise frankirati in pod-
pisati, sicer se jih ne pri-
obči. Rokopise se ne vrača.

Oglasi: Enostopna peti-
tstva K 150, osmrtnice
in zahvale po K 250, raz-
glasi in poslano vrstica po
K 2; večkratne objave po
dogovoru primeren popust.

NAPREJ

Glasilo jugoslov. socijalno-demokratske stranke.

Posamezna števil. stane
— 30 vinarjev.

Naročnina: Po pošti ali
z dostavljanjem na dom za
celo leto K 96, za pol
leta K 48, za četrt leta
K 24, za mesec K 8.
Za Nemčijo celo leto K 114,
za ostalo tujino in Ameriko
K 120. — Reklamske za-
lasi so poštnine proste.

Upravištvo je v Ljubljani,
Franciškanova ulica št. 6/1,
Učiteljska tiskarna.

Telefonska št. 312.

Naša gospodarska in socijalna vprašanja.

I. Naš novi položaj.

Zadnja, ravno kar završujoča se
svetovna vojna je po vsem svetu
izvala velike prevrate. Razrušene
pokrajine, koder so divjali boji, niso
niena edina sled in ne največja. V
gospodarskem, v političnem in v
duševnem življenju na vojni prizade-
lih ljudstev je povzročila velikan-
ske, danes še nepregledne prekucije.
Iz razvalin starega sveta vstaja no-
vo, duševno prerajeno in očiščeno
človeštvo.

Zlasti je trpela srednja Evropa,
koder je vojna razbila temelje dose-
danega gospodarskega življenja v
obče. Tudi pri nas, na jugozapadni
srednje Evrope, se je izvršila velika
sprememba, nastal je kaos v gospo-
darskem življenju, ki ga najbrže še
zelo dolgo ne bo moč odpraviti. Na-
ša sedanja državna tvorba, Jugosla-
vita, je nastala iz najrazličnejših po-
kraj, ki doslej niso imele prav nič
skupnega ne v državno-pravnem
ne v gospodarskem pogledu. Ljudje
z različnimi kulturnimi, političnimi in
gospodarskimi potrebami, doslej nič
ali pa le zelo malo poznavajoč drug
druga, so si zgradili eno skupno
državno hišo, katera v tej obliki
pravzaprav nikomur ne ugaša, niko-
gar ne zadovoljuje. Posledice tega
državnega in nacionalnega preobra-
ta so za nas vse zelo občutljive, ne
samo zaradi petletnega sistematič-
nega uničevanja vseh produktivnih
sil in dobrin, temveč zlasti tudi za-
radi tega, ker so se posamezne po-
krajine mahoma ločile od svojih
prejšnjih državno - gospodarskih
enot in gospodarsko in upravno ta-
korekoč obvisle v zraku. Tako se
je vsaj deloma uničila gospodarska
baza njihove dosedanje eksistence.
Današnje države niso več zgolj po-
litične tvorbe, kakor so bile države
nekoč, temveč so obenem tudi ne-
kakšne gospodarske enote. Vsaka
država mora natančno poznati svoje
gospodarske potrebe, vedeti mora,
katera gospodarska dobra ima sama
in katera mora uvažati iz tujih
dežel.

Pri nas se velika večina ljudi še
ne zaveda, kako zelo so se vsled iz-
vršenega državnega preobrata spre-
menile podlage našega dosedanjega
socijalnega življenja. In vendar pri-
čajo o tem vsakodnevni dogodki, da
so naše dosedanje gospodarske, po-
litične in tudi kulturne podlage zrahl-
jane in spodkopane.

Ako se hočemo v tem gospodar-
skem in političnem kaosu pravilno
orientirati, moramo najprej spozna-
ti bistvo gospodarskih razmer, v ka-
tere smo bili vrženi čez noč. Nadalje
moramo ugotoviti svoje gospodar-
ske in socijalne potrebe in naloge
vsaj za bližnjo bodočnost. To pa ni
lahka naloga in je tudi neizvršljiva,
ako gremo na delo brez sigurnega
teoretičnega znanja in potrebne
praktične izkušnosti. Nadalje se
moramo zavedati, da so vojna in
njene strašne posledice vzbudile
med ljudstvom nov duh, lahko re-
čem, socijalistično mišljenje. Vse-
povsod se je okrepil odpor proti ka-
pitalizmu. O tem se veliko govori in
piše. Toda le malo jih je, ki so si
tudi na jasnem, kako bi se, konkretno
vzeto, socijalistična misel dala
izvesti. Zakaj vsakomur, ki se je z
gospodarskimi in socijalnimi pro-
blemi kdaj tudi praktično bavil, je
jasno, da se nobena obče človeška
misel ne da trajno uveljaviti po
kakšnih šablonah. Potrebne, moči,
možnosti posameznih dežel so namreč
tako različne, kakor so si na pri-
liko različni ljudje. Eno pa je gotovo,
da ta novi socijalistični duh več raču-
na s človekom, kakor z mrtvo
materijo. Tudi v tem se izraža od-
por proti kapitalizmu, njegovi brez-
obzirnosti in njegovim posledicam.
S katerega vidika je torej presojati
naš novi položaj? Katere točke so
sporne? Odgovoriti bi bilo na vpra-
šanje: Doklej gre evolucija in kje se
pričenja? Kdaj in kje je revolucija
potrebna in neizogibna?

Seči moramo nazaj in na vsa ak-
tualna vprašanja našega novega
življenja odgovoriti z miselnimi
sredstvi marksistične ekonomije.

Abdittus.

Valuta.

Kakor povest o lari kači se vleče
to vprašanje v naši gospodarski po-
litiiki. Vsa tozadevna debata pa se v
glavnem vrti okoli točke, v kakem
razmerju naj se zamenja krona za
državni oziroma za bančni dinar.

Pozablja pa se pri tem na najvažnej-
še, da je namreč vrednost valute v
prvi vrsti vendar le hipotenuza ce-
lotnega gospodarskega življenja,
zlasti industrije in eksporta. Dokler
se bo valuta zdravilo le z valuto, ho-

ostala vedno bolna. Vojska nam je
naložila težka bremena. Podkopala
je naše finančne in gospodarske te-
melje. Avstroogrška je krila svoje
vojne izdatke na ta način, da je ne-
prestano tiskala nove bankovce.
Ostalo je na milijarde papirja, na ka-
terem je bilo sicer zapisano: 10 K,
20 K, 50 K, 100 K, 1000 K, v resnici
pa ta papir ni bil več vreden kot par
vinarjev. Bogastvo, katero so pr-
votno predstavljali ti bankovci, je
bilo izstreljeno v zrak. Avstrija nam
je vse pobrala, še kljuke od vrat. To
je naša dedščina po Habsburžanih.

Vladar sveta pa je danes medna-
rodni denarni trust. Dokler bo ob-
stojal sedanji denarni in bančni si-
stem, bomo sužnji tega mednarod-
nega finančnega trusta. Živimo v
pravem finančnem labirintu. Medna-
rodni kapital hoče zaslužiti vso Ev-
ropo, posebno pa na novo nastale
države, predvsem slovenske. Sedaj
imamo vojsko s tem tiranom. Preje
so vladarji prelivali kri narodov, se-
daj pa potimo kri pod pritiskom
mednarodnega denarnega samo-
držca.

»Lidove Noviny« v Brnu so pri-
našale tozadevno celo vrsto član-
kov iz Londona. Potrebno se mi zdi,
da seznanim z nekaterimi teh misli
tudi slovensko javnost.

Na razvalinah stare Evrope je
zavladala nova tiranija. Dala si je
sicer lep naslov: kozmopolitične fi-
nance; pravilno pa bi se morala ime-
novati: mednarodno oduševstvo. Špe-
kulacija in izkoriščanje. Ta medna-
rodni finančni svet je nevarnost pr-
ve vrste za ljudstvo vsega sveta,
posebno pa za male narode. To je
grozna sila in vsi finančni ministri
so proti njej brezmočni, dokler po-
stojata sedanji denarni in bančni si-
stem. To je takorekoč nedobična
trdnjava, ki v zasmeh vsem odred-
bam posameznih držav kupuje cel
svet in si ga napravila za svojega
dolžnika. Določa »merilo vrednot«
(t. j. ceno denarja). Ko ji bo svet do-
volil dolžan, spremeni se »merilo
vrednot«, cena denarja se dvigne,
vrednost dolgov (pri enakem številu
dolarjev, liber itd.) se potroji ozi-
r. popetori. Narodi, ki so prešli poteke
kri, da so stili politične okrove in
pomedli dinastije, ki so vladale po
»milosti božji«, se bodo morali mu-
čiti za mednarodne pitčke, ki ne se-
jejo, ampak vedno žanjejo. Narodi,
ki so prešli že dovoli krvi, bodo se-
daj v težkem delu potili kri, da bi
zbrali ogromne davke na oltar ko-
zmopolitičnega moloha. In finančni
ministri, ki iščejo zunanja posojila,
merjena v denarnih ednotah brez
določitve njihove prihodnje vredno-

sti, pletejo nehoti vrv, za katero bo
vlekel mednarodni moloh njih narode.
Poprava valute je gotovo zelo
nujna stvar. Toda v večini evrops-
kih državah se ta proces vrši tako,
kot da bi si človek obsekaval nogo.
če mu je prenašal čevlji, mesto da
bi bil čevlji narejen po nogi.

Pomislino samo, kaj se vse lahko
kupi in kako po ceni v Avstriji za
dolarje, franko, lire. Cela Avstrija je
pravzaprav na prodaj tujim kapita-
listom. Podobno se dogaja na Če-
skem. Koliko podjetij so že pokupili
Amerikanci. In za kako male vsote v
njihovi valuti računeno. Isto se do-
gaja pri nas v Jugoslaviji. Z nezna-
no svoto dolarjev kupi že lepo po-
sestvo. Če bo šlo tako naprej, nas
bo tuj kapital popolnoma zaslužil.
Politično so nas osvobodili, postali
pa bomo gospodarski robi tužcev. Tu
je treba hitre odpomoči. Izvanrednih
odredb in če se pri tem tudi odpra-
vi svobodno trgovino. To, kar se se-
daj godi po naših krajih, je medna-
rodno oduševstvo in verižništvo. To
mora kar najhitreje prenehati, ker
drugače smo gospodarsko uničeni.
Tuj kapitalisti, naši zavezniki, bi
radi pograbili, kar je kaj vrednega v
naši državi. Zanimajo se posebno za
rudnike in gozdove, katere bi radi
eksplozirali. Najbolj pri srcu pa jim
je železni rudnik Ljubija pri Pribe-
goru v Bosni, ki je največji v celi
Evropi in ima rudo najboljše kakov-
osti. Ta rudnik je last naše države.
Vreden je na milijarde; iz njega se
bo lahko plačalo vse naše državne
dolgov. Da, tega bogastva niso do-
bili v roke tujci, gre predvsem hvala
ministru Kristanu.

Male skupine spekulativcev so si
nagromadile milijarde bogastva. Ti
ljudje jedo iz skled ne le industri-
jalnega delavca ampak tudi zadnjega
pastirja. Manipulirajo z valuto, dolo-
čujejo ceno vseh življenjskih potreb-
ščin in grabijo z nevidno roko des-
tino. Omežda teh spekulativcev-ve-
rižnikov so predvsem banke. Seve-
da tudi slovenske niso izuzete. Ban-
ke, to so najmočnejši stroji, katerih
se ne sliši, ne vidi, ne čuti. Toda v
njihovem denarnem sistemu je go-
tovo 95% vzrokov vseh socijalnih
viharjev, stank in prevratov. Ono
ovlažilo okrog narodov najmočnejše
železne okrove. Moderna družba
mora te okrove zlomiti, potem bodo
narodi še-le res svobodni in delav-
sko ljudstvo bo potem prejemalo ne-
prikrasani zaslužek dela svojih rok.

Pristopajte k izobraževal-
ni organizaciji »Svoboda«.

Teror krščanskih soci- jalcev na Madžarskem.

Človeštvo ne pomni še tako kr-
vavega in groznega terorja od ča-
sov svete inkvizicije, kakoršnega iz-
vajajo sedaj krščanski socijalci na
Madžarskem. Zglašali so se nad-
rednim terorjem, katerega v resnici
niti ni bilo. Teror, katerega uvala
danes buržoazija potrjuje, da je te-
ror kapitalizma desetkrat strašnejši
od teoretskega terorja socijalistov.

Cim so prišli na Madžarskem na
vlado »beli«, — sta bili Donava in
Tisza prenapolnjeni s trupli. Na de-
set tisoče ljudi je vrženih v ječo, a ti
»kristijani« gredo tako daleč, da iz-
vršujejo strahote najtemnejših dol-
srednjega veka.

V eni peštanskih tovarn so de-
lavci zastavljali. Beli teroristi so
zagnali delavce, otroke in starčke na
dvorišče ter nato izbrali med njimi
petdeset žrtev, katere so pometali v
vžalo klet. Po nekoliko dneh glada
so prišli k njim beli teroristi, jih bili
s pestmi in jim s kleščami trgali dele
glave, katere so nato namočili v
vodo s kruhom in jih silili vboze
žrtev to jesti. Nad polovico jih je
umrlo vsled strašnih muk... Tako
so tudi nekake dne navalili v stano-
vanje ene rodbine in vse člane odpo-
liali... Vrnili se niso več. Pozneje se
je zvedelo, da so jih postrelili in vr-
gli v Donavo.

Tolpa ogorčenih »kristijanov« je
nedavno navalila na uredništvo so-
cijalno-demokratskega lista »Nep-
szave«, demoliralo celo poslopje,
vse tiskarske stroje kakor tudi po-
lištvu delavskih organizacij.

Te dni je bilo objavljeno, da nit-
eden na smrt obsojenih »teroristov«
ne bo pomiloščen, ampak bodo vsi
obešeni, kar se je že zgodilo. Na
smrt sta bila obsojena tudi sodrug
urednik, Laszlo in veliki revolucio-
narni pisatelj Korwin.

Cel svet se zgraža nad terorjem
krščanskih socijalcev na Madžar-
skem in protestira proti temu po-
četju. Avstrijski socijalni demokratje
so izdali protest na ves svetovni
proletariat, v katerem zahtevajo v
imenu človečanstva ukinitje »be-
lega« terorja na Madžarskem. Tudi
francoski socijalisti so nastopili s
protestom proti brutalnim početjem
na Madžarskem. Toda svetovni pro-
letariat ne bo samo s pisanimi pro-
testi nasilil proti javnim terorjem
madžarskih krščanskih socijalcev,
ampak bo, v zavesti svoje proletar-
ske solidarnosti, če treba, uporabil
tudi svojo moč, proti kateri bo vsak
upor zaman.

LISTEK.

GLAD.

Spisal Knut Hamsun. — Poslovenil
Fran Albrecht.

(Dalje.)

(Dalje prih.)

»Lahko noč,« sem rekel in hotel iti; za-
čutil sem, kako blizu so mi solze.
»Ne, postoj trenutek!«
»Čemu naj bi čakal? Saj je bil on sam na
poti k »strici«, nesel nemara tja svoj zaročni
prstan, že par dni stradal in bil svoji gospo-
dini na dolgu.

»Da,« sem dejal nazadnje, »ako hitro pri-
deš...«

»Seveda,« je odvrnil in me prijel za roko;
»ampak nekaj bi ti rad povedal, nič ti ne za-
upam, ti si budalo; najbolje je pač, da greš kar
z mano.«

Razumel sem, kaj je hotel, začutil mahoma
spet iskro časti v sebi in odvrnil:

»Ne morem! Obljubil sem, da bom ob pol-
osmih na Bernt Ankerjev cesti...«

»Pol osmih, čisto prav! Ampak zdaj je že
osem. Saj imam uro tu v roki; to bi namreč
rad nesel tja noter. Torej hajd z mano, ti lačni
grešnik! Najmanj pet kron dobiš zate!«

S temi besedami me je zdregal notri.

TRETJE POGLAVJE.

V krasoti in radosti je minilo teden dni.

Tudi tokrat sem srečno prejel preko
najhujšega, imel sem jesti vsak dan; pogum mi
je raste in pridno sem koval železo, dokler je
bilo vroče. Imel sem v delu troje ali štiri raz-
prav, ki so oropale mojo bedno lohanjo vsake
iskre, vsake misli, in tako sem menil, da se nu-
god boljše nego kdaj prej. Zadnji članek, s
katerim sem imel toliko tekanja in na kojega
sem stavil toliko nad, mi je bil urednik že vrnil,
užaljen in razsrjen sem ga bil takoj uničil, ne
da bi ga prej še enkrat prečital. Za v bodoče
sem hotel poskusiti z drugim časopisom, da bi
imel odprtih več različnih izhodov. V naislab-
šem slučaju, ako bi tudi to ne pomagalo, saj so
bile tu še lažje kot zadnje zatočišče: »Nuna« je
ležala v pristanu z odprtimi jadrji, nemara bi me
proti delu vzela s sabo v Arhangelsk ali kamor
je že hotel. Ni mi torej nedostajalo dobrih nad-
na vse strani.

Zadnja kriza me je hudo zdelala, lasje so
mi izpadali v velikih množinah, tudi glavobol
me je zelo mučil, zlasti zjutraj, nervoznost pa
se mi kar ni hotela podeli. Ko sem podnevi pi-
sal, sem si moral oviti čunje krog rok, samo
ker nisem mogel več prenašati svojega lastne-
ga diha. Kadar je Jeno Olaf spodal krepkeje za-
loputnil dari v hlev ali če se je na dvorišče za-
tekel pes in lajal, mi je zagomazelo skozi mo-
žeg in kosti kakor zmizgali zbodljaji, ki so me za-
devali vsepovsod. Bil sem sila propal.

Dannadan sem se mučil s svojim delom in
si privoščil komaj časa, da sem posebej svoj
obed in sedel nato spet k pisanju. Takrat je bila
i moja postelja i moja mala polomljena miza
preplavljena z noticami in popisanimi lističi, ki
sem jih vedno spet lemal v delo. Jodaj kaj no-
vega, kar mi je tekom dneva prišlo na um. Čr-
tal, osvežil tuintam mrtve točke z barvito be-
sedo in se z največjim trdom tiral od stavka
do stavka. Nekega popoldne sem slednjič do-
vršil članek, ga srečno in zadovoljno vtaknil v
žep in se podal z njim k »Glasniku«. Bil je že
skrajni čas, da sem se potrudil, da pridem spe-
do denarja; mnogo nisem imel več.

»Glasnik« me je poprosil, naj za trenotek
sedem, da bo takoj... in s tem je pisal dalje.

Razgledal sem se po mali pisarni: sohe, li-
tografije, izrezki, ogromen papirni koš, ki je bil
videti, kot da požre lahko človeka s
kožo in lasmi. Ob pogledu na ta brezdnični pre-
pad, to zmaško žrelo mi je postalo tožno krog
srca. Bil je videti, kot da je vedno odprti, da
sprejme vase nova zavržena dela — nove po-
rušene nade.

»Katerega dne smo danes?« je rekel »Glas-
nik« hipoma.

»Osemindvajsetega,« sem odgovoril, ves
vesel, da mu morem biti na uslugo.

»Osemindvajsetega,« pisal je naprej. Sled-
nič je kuvertiral par pisem, vrzel papirje v koš
in položil peresnik iz roke. Nato se je zavrtel
na stolu in se ozrl vame. Ko je opazil, da stojim

še zraven vrat, mi je napravil z roko pol ša-
ljivo, pol resno znamenje in naznačil na stol.

Da bi ne videl, da nimam tolvnika, ko bi
odpel suknjo, sem se okrenil in potegnil roko-
pis iz notranjega žepa.

»Samo majhna karakteristika Correggia,«
sem dejal, »ampak žal, da gotovo ni tako pi-
sana, da bi...«

Vzel mi je papirje iz rok in je listal po njih.
Pri tem je bilo njegovo lice obrnjeno k meni.

Tako je torej izgledal od blizu, ta mož. Či-
gar ime sem bil slišal že v svoji rani mladosti
in čigar list je v vseh teh letih imel največji
vpliv name. Njegovi lasje se kodrajo, lepe rja-
ve oči so včasih nemirne; navado ima, da od
časa do časa malce zahrka. Šotski duhovnik bi
ne mogel izgledati bolj milo kot ta opasni pi-
satelj, čigar besede so tam, kamor so pale, zapu-
stile vedno krvave brazgotine. Neopredeljiva
mešanica bojazni in občudovanja me je obšla
spričo tega moža; malone da mi niso prišle
solze v oči in nehotem sem stopil za korak na-
prej, da bi mu povedal, kako iskreno sem mu
vdan za vse, kar me je naučil in da bi ga pro-
sil, naj mi nikar ne povzroča bolečin; jaz sem
samo ničvreden mazač, ki se mu že itak godi
dovolj slabo...

Pozledal je kvišku in je počasi zložil roko-
pis, dočim je sedel in premišljal. Da bi mu ola-
šal odklonilni odgovor, sem iztegnil roko in
rekel:

(Dalje prih.)

Ogrski beli teroristi vrše vse to v znamenju križa, krone in molitve z namenom, da bi se zopet vpostavila habsburška monarhija, po kateri tudi pri nas bridko vzdihujejo klerikalni reakcionarji, ker izgubljajo dosedanja oblast nad ljudstvom.

Organizacije! Pozor!

Naznanjeni letaki izidejo začetkom tega meseca. Kakor hitro jih tiskarna dotiska, pričnemo z razpo-

šiljanjem. To v znanje vsem onim organizacijam, ki so že naročile letake.

Sodružki, preplavite deželo z našimi letaki!

1. Kaj hočemo socializmi?
2. Moč kapitalistov.

Letaki so najsilnejše sredstvo za razširjanje socializma in naših organizacij.

Slov. Socialna Matica, Ljubljana poštni predal 91.

Brzjavne vesti.

Jugoslavija.

Ministrski svet.

LDU, Beograd, 30. Včeraj je imel ministrski svet sejo, na kateri so razpravljali o volilnem zakonu za narodne poslance. Kot osnova je sprejet srbski volilni red.

Valutno vprašanje.

LDU, Beograd, 30. Člani valutnega odbora iz naših novih pokrajin so odpotovali v Zagreb, oz. v Ljubljano, da se še enkrat posvetujejo s tamšnjimi finančniki o predlaganem zedinjenju krone in dinarja v enotni novci. Sodi se, da ta predlog na Hrvaškem ne bo zadel na tako občuten odpor, kakor v Sloveniji.

IZPLAČANJE NOVEGA AVANSA SHS.

LDU, Beograd, 30. Zvedeli smo, da je naša država izplačala nov avans 50 milijonov frankov. Od tega smo prejeli od Angleške 25 milijonov in ravno toliko od Francije.

Banatsko vprašanje.

LDU, Bukarešta, 30. (DunKU.) Brz. agent. Dacia javlja: Vlada bo te dni pričela pogajanja z Jugoslavijo glede banatskega vprašanja. Govori se, da so Srbi pripravljeni, dovoliti Rumunom precejšnje koncesije.

Po svetu.

POGAJANJA O AVANSU ZA SRBIJO.

LDU, Beograd, 30. dec. „Politika“ javlja iz Pariza: Razgovori glede avansa, ki jih vodi naša finančno-gospodarska komisija že 15 dni z reparacijsko komisijo pariške mirovne konference, so že 5 dni ustavljeni. To znači, da so razgovori prekinjeni in da se ne bodo nadaljevali. Prekinili so se zato, ker morata člana naše misije gg. Drašković in Stojanović pričakovati od beogradske vlade naknadnih instrukcij o koncesijah, ki jih vrhovni svet zahteva za Avstrijo spajajoč na ta način dve popolnoma ločeni vprašanji. Instrukcije iz Beograda še niso prišle, toda se pričakujejo tekom jutrajšnjega dne, tako da bodo naši delegati mogli v ponedeljek prisostvovati seji reparacijske komisije in na njej polasnit stališče naše vlade. Po verodostojnih informacijah obstoji največja težkoča v tem, da reparacijska komisija nesoglaša s tem, da se popolnoma ugodni zahtevam naše misije, kar se tiče višine avansa. Obnovitvena komisija sedaj še nesoglaša s tem, da se odobri celokupna svota 2 milijardi frankov, nego ponuja manjšo svoto. Poleg vsega tega so naši merodajni krogi uverjeni, da se razgovori zaključijo za nas povoljno najdalje do

Novice.

— Za siromake. Poverjenstvo za socialno politiko v Ljubljani je dobilo 2 in pol milijona kron, da jih razdeli siromakom in invalidom.

— Mal potres so čutili 22. t. m. ob 6. uri 12 minut zvečer v Svetinivsi na Koroškem. Zemlja se je tresla tri sekunde dolgo precej močno.

— Število učiteljev v Jugoslaviji. Po podatkih ministrstva za prosveto je bilo dne 1. decembra v naši državi skupno 16.130 učiteljev in učiteljic.

— Stavka pekovskih pomočnikov v Splitu. Dne 23. decembra so stopili v stavko pekovski pomočniki v Splitu, a je prišlo po posredovanju državnih oblasti do sporazuma. Odslej bodo dobivali pekovski pomočniki 380 K tedenske plače.

— Zgraditev pristanišča v Splitu. Sestavljena je komisija hidrotehničnih inženirjev, ki naj prouči, kako bi bilo mogoče hitro razširiti in dograditi pristanišče v Splitu na podlagi načrtov, ki so bili napravljeni še za avstro-ogrskih oblasti. Ako bodo dopuščale finančne okoliščine, bodo pričeli s tozadevnimi deli na leto.

— Nesreča. Dne 23. decembra se je v Trogiran Ivan Mojčič težko ponesrečil, ko je metal dinamit v morje, da bi lovil ribe. Odtrgalo mu je

srede. „Politika“ pristavlja k temu: Pri predsedniku min. sveta se je oglasil danes g. Oranard, upravnik poslovnih francoskega poslanstva v Beogradu. Zdi se, da je vprašanje o prioriteti Srbije pri obnovi in vojni odškodnini popolnoma propadlo. V imenu avansa dobi Jugoslavija sedaj 100 milijonov frankov, kasneje pa dobi še 5% celokupne svote, ki jo bosta plačali Nemčija in Avstrija. Vprašanje je le, kdaj bo Nemčija mogla plačati 300 milijard.

Teror buržoazije v Bolgariji.

LDU, Bukarešta, 30. (DunKU.) Brzjavna agentura Dacia poroča: Iz Sofije javljajo, da so postrili obredno stanje. Vode komunistov so bili aretirani in izročeni vojnim sodiščem. Od 5. popoldne je vsak promet na cestah prepovedan.

Klotz o finančnem stanju Francije.

LDU, Pariz, 30. (DunKU.) V svojem eksponatu o finančnem položaju je izjavil finančni minister Klotz: Skupni izdatki vojne znašajo 200 milijard. Finančni minister je naglašal potrebo, uvesti nove davke in izterjati stare davke z vso strogostjo. Vsako neplačevanje davkov se mora brezobzirno kazniti. Finančni minister razlikuje med bogastvom pred vojno in bogastvom, ki so si ga napravili za vojne. Vojna je uničila toliko eksistenc, da sploh ne bi smelo biti volnih dobičkarjev. Čut pravice dobičkarjev, da morajo volni dobičkarji plačati višje takse. Klotz je nadalje izjavil, da Nemčija more in bo zadovoljila zahteve Francije, ki znašajo približno 200 milijard. Da se zviša valuta, obstoji samo eno sredstvo, in sicer, da se zviša produkcija. Zakon o delavniku se mora nekoliko izpremeniti. Predlog finančnega ministra je bil nato sprejet z 491 proti 64 glasovom.

MIROVNA KONFERENCA NADALJUJE SVOJE DELO.

Haag, 30. (DunKU.) „Hollandsch Nieuws Bureau“ javlja z Pariza: Začetkom januarja se bodo sestali ministri alijanih in asociiranih držav, da zopet pričnejo z delom mirovne konference. Prva seja bo prejkone 6. ali 7. januarja. Na dnevnem redu je posvetovanje o usodi Turčije, o bodočnosti Carigrada, o otvoritvi Dardanel, dalje o mirovnih pogojih za Madžarsko in o jadranskem vprašanju. Poskusili bodo spraviti v sklad italijanske in jugoslovanske zahteve ter doseči sporazum zlasti v reškem vprašanju. Najbrž se bodo tudi posvetovali o položaju na Ruskem in v Srednji Evropi. Glede ratifikacije versailleske mirovne pogodbe še ni določen noben datum. Pričakuje se, da se bo ratifikacija izvršila sredi januarja.

celo desno roko, dva prsta na levi in drbec uničil desno oko.

— Velika železniška nesreča. Na mali slavonki postaji Saš na progi Sisak-Brod je 24. dec. eksplodiral ekrazit, naložen v tovornem vlaku. Učinek je bil strašen. Proga je na 100 metrov povsem razrušena. Sprevodnik in strojevodja sta bila takoj mrtva in še več drugih žrtev.

— Takozvani ententni ekspresni vlak, ki je vozil v obeh smereh po 3krat na teden na progi Pariz-Dunaj-Vašava ter imel iz Linca direktno zvezo v Prago, se bo s 1. januarjem 1920 preosnoval v luksuzni vlak Mednarodne družbe državnih železnic, ki bo dostopen splošnemu javnemu prometu in ki bo vozil prav tako po trikrat na teden v obeh smereh. Premog za ta vlak bo dobavljala ententa sama.

— Dolg Francije. Poročevalec finančne komisije senat je ugotovil v poročilu, da je narodni dolg Francije dne 30. junija 1914. znašal 34 milijard 188 milijonov frankov, da pa znaša danes 207 milijard 269 milijonov frankov, med tem 90 milijard nezaloženega dolga.

Povodenj v vzhodni Franciji. Vsled deževja in južnega vremena so v več krajih vzhodne Francije nastale resne povodni. V Mesieru in v Charlevilleu je reka Meuse popla-

vila dele mesta. Reek Rhone, Saone, Charente in Aube so prestopile bregove in povzročila mnogo škode. Tudi v Belgiji so reke, katerih vodno stanje je v nedeljo že začelo padati, narasle iznova. Pri Kölnu je Rena dosegla višino 7,6 m, pri Koblenca pa 8 m. Deli Koblenca s pod vodo. — Vodna višina Seine pri Mont Royalu je prekoračila 5 metrov. Pričakuje se, da bo do petka dosegla 6 metrov. Vsaka plovba je že od včeraj nemogoča. Vendarle menijo, da zasedaj Parizu ne preti povodenj.

Dnevne vesti.

Kdo bo plačal?...

Delavec nam piše: »Deset let sem varčeval in sem si prihranil celih 1200 K. Sedaj pa pravijo, da nam bodo zamenjali denar v razmerju 1:5 oziroma 1:4. Torej mi potem ne ostane več kot 300 K. Izgubim torej 900 K. Italija je zahtevala v zasedenem ozemlju samo 60 vinarjev pri eni kroni. Sedaj vrne 20 vinarjev, torej je vzela od ene krone samo 40 vinarjev... Da se bo pri nas vprašanje denarja tako rešilo, kar verjeti ne morem! — Ubogi delavec, ki si delal in varčeval toliko časa in nazadnje izgubi še tistih 300 K, ker bodo namreč cene po zamenjavi raje poskočile kot padle! Da, tako znajo finančni strokovnjaki! Mi smo že zdavnaj zahtevali, da se denar izmenja v razmerju 1:1, valuto pa da se izboljša na račun bogatih vojnih dobičkarjev in ljudskih oderuhov ter s primerno uredbo narodnega gospodarstva. Stordli bomo vse, kar le mogoče, da se valutna reforma res pravično in pametno izvede, ne pa, da se revnim slojem iztrga zadnji krvavo prislužen vinar.

Javno vprašanje

na vodstvo okrajnega glavarstva SHS v Celju.

Na dan 26. novembra 1919. l. je celjsko okrajno glavarstvo razpisalo komisijonelo preiskavo o pritožbi delavcev tovarne Kurka & Wildt v Polzeli, proti obratovodji Siega. Preiskava se je isti dan vršila, ter je zapisnik od kompetentnih činiteljev tudi podpisan. Podpisani se je dne 30. decembra 1919. l. obrnil osebnost na poverjenstvo za socialno skrb v Ljubljani radi rešitve te preiskave. Uradnik pristojnega oddelka pa mu je izjavil, da žal ne more dati nobenih pojasnil, ker komisijonelnega zapisnika, ki je bil izgotovljen že dne 26. novembra 1919. l., še do danes okrajno glavarstvo ni vpslalo na poverjenstvo.

Vprašam torej vodstvo okrajnega glavarstva v Celju, ali res ni mogoče, če tekem 34 dni rešiti uradni spis, katerega je bilo treba samo odpustiti na pristojno mesto? Ali se okrajno glavarstvo res tako malo zaveža svoje odgovornosti napram tožitelcem, četudi so samo tovarniški delavci. Ali si je okrajno glavarstvo v Celju v svesti, da si s svojo malomarnostjo izpodbija ugled svojega urada ter sili s tem svojim činom prizadeto delavstvo da si preko njega poišče svoje pravice. Sednilič vprašam okrajno glavarstvo v Celju, če je voljno popraviti svojo malomarnost s tem, da takoj pošlje omenjeni spis na pristojno mesto ter tako — daš zelo pozno — da zadostne prizadetim in zapostavljenim delavcem.

V Ljubljani, dne 30. dec. 1919.

Zore Viktor.

predsednik Osrednjega društva lesnih delavcev za Slovenijo.

Čudežev so se naučili...

Marsikal je vojna izpremenila. Na eni strani je pahnila ljudi, ki so bili že prej reveži, v še večjo revščino, zopet druge pa je naučila delati čudeže, postati iz reveža bogatin. Zadnje vrste ljudje so si med vojno pričarali iz zemlje lepe hiše in vile, tako, da jih danes marsikdo zavidajo. Posebno pa jih zavistno ogledujejo taki, ki so med vojno znesli svoj zadnji vinar imetja v roke tistih, ki so vedno lačni ogromnih dobičkov. Nam neverjetnim Tomažem, ki ne verjemo v čudeže, dopovedujejo »čudodelniki«, da so morali silno stradati in se mučiti, da so vsaj nekaj privarčevali, ter da smo mi morali biti silno požrešni, da si niti v petih letih vojne nismo ničesar prihranili. Predvsem znajo v tem smislu prepričevalno govoriti gotovi ljudje na Vič-Olincah, ki so »privarčevali« hiše, ki stanejo 100.000 K in še več. Vprašamo jih, kako so si mogli toliko zaslužiti, ker bi tudi mi radi kaj ukrenili, da rešimo svet velike mislerije... Tobačno ravnanje, stvo ob tej priliki pozivamo, da si

napravi poseben seznam gotovih hišnih posestnikov na Vič-Olincah in da mesto njih pobira najemnino...

Pozabljeni trojci.

Draginja nezasišano narašča in zahteva da se tudi plače nameščenec, službenec in dninarjev povisajo. Skoro vsem so se prejemki zvišali, le voditelji ljudskih in meščanskih šol pičejajo še danes za istotako neprijetne kot obilne vodstvene posle službeno opravljajo v odmeri predvojnega dobe. Evo, kako zglede! Vodja 5 razredne šole ima v Mariboru 400 kron, etne opravnine, to da na mesec 33 K 33 vin, ali na dan 1 K 11 v. Srečni vodja! Stiri dni torej dobi za vsa vodstvena dela po 2 žemljici na dan in peti dan pa — Ti srečnik! — celo 3 žemljice in 5 vin, si še lahko prihrani za prihodnjo serijo — žemljic! — Sram ne je bilo, ko sem to nevezljivo deitvo slišal iz ust zaslužnega učitelja. Odgovorni činitelji, popravite in uredite takoj to krivico, kajti tudi ti morajo živeti!

Z ljubljanske univerze.

Kakor je bilo objavljeno, se je vršila iskričja na filozofski, medicinski in teološki fakulteti ljubljanske univerze od 15. novembra do 1. decembra t. l. Po naših informacijah se je vpisalo na filozofski fakulteti 129, na medicinski (I. semester) 65, na tehniški (I.—IV. semester) 258 in na teološki 99, skupaj 551 slušateljev, med temi 44 izrednih, 23 ženskih. Redna predavanja doslej imenovani profesorjev so se začela po večini v prvih dneh decembra meseca: bežične pričnice trajajo do 7. januarja. Upamo, da se bodo mogla s tem dnem pričeti predavanja v večjem obsegu, t. l. da bodo dotlej rešena imenovanja predlaganih profesorjev. Doslej se pozdravljajo ustanovitve univerze in jo priznane sičeče visoke šole: univerze Cluj, Dunaj, Gracie, Jasi, Jena, Krakov, London, Oxford, Praha, Rostock, Stockholm, Warszawa in tehniške visoke šole Brno, Dunaj, Lwow, Praga.

Ustanovitev urada za zaščito beguncev. Glasom naredbe deželne vlade za Slovenijo od 22. decembra 1919, št. 826, objavljene v „Uradnem listu“ od 30. decembra, št. 185 se je pri predsedništvu deželne vlade za Slovenijo ustanovil poseben, neposredno predsedniku deželne vlade podrejen urad za zaščito beguncev v Ljubljani. Njega področje se razteza na vse ozemlje deželne vlade za Slovenijo. Na ta urad so prešli vsi posli predsedništva deželne vlade in poverjenstva za socialno skrbstvo, ki se nanašajo na zaščito beguncev in izseljencev z jugoslovanskega ozemlja, zasedenega po Italijanih in Avstrijcih. Ta urad za zaščito beguncev in komisija za mirovno konferenco, katerima načeluje okrajni glavar g. dr. Vodopivec, sta se preselila iz poslopja deželne vlade na Turjaški trg št. 3, II. nadstr.

Učitelstvu. Od 10. decembra 1919 ugotavlja in nakazuje službene prejemke ljudsko- in meščansko-šolskega učitelstva ter pristojbine za pouk verouka ne več deželno knjižgovodstvo, temveč knjigovodstvo deželne vlade v Ljubljani (Bleweisova cesta, levo, pritličje, soba št. 3), kamor se je obračati v svrhu reklamacij, izplačila se nakazujejo potom poštno-čekovnega urada v Ljubljani; blagajničniki čekov knjigovodstvo ne izdajajo. Toliko v vednost, da ne bo osebnih potov glede izplačila. Zadnji čas so se pač nekatera nakazila radi kolektiviranja in preselitve urada zakasnela, v bodoče bo poslovanje točno in redno.

Dijaški transport v Prago preko Dunaja in Brna odide 8. januarja ob treh popoldne. Vsi, ki hočejo potovati s tem transportom, naj se javijo najpozneje do 5. januarja na naslov Romeo Fakin, Vodna steza 1. l. nadstropje. Denar za vožnjo in kritje ostalih stroškov se bo pobral pred odhodom. Na prekasne prijave se ne bo oziralo. Izvoznico za živila in tobak si mora priskrbeti vsak sam.

Popravek. V članku, katerega je objavil pododbor Združenja gledaliških igralcev Srbov, Hrvatov in Slovencev v Ljubljani v dnevnem časopisu, sta se zmešala pojma »Slovenski gledališki konzorcij« in »Direktorij slov. gled. konzorcija«. Povsod je mišljen le »Direktorij slov. gled. konzorcija«.

Ste prehlajeni? Imate bolečine v prsih? V grlu? Ali kašljate? Imate nahod? — Dobri prijatelji v takih hudih areh Vam je Fellerjev pravi Flza-fluid! 6 dvojnatih ali 2 veliki špičalni steklenici 24 K. — Zagorski sok zoper kašel in prsne bolečine 1 steklenica 5 K.

Slaba hrana Vam je pokvarila želodec? Fellerjeve prave Elza-kroglice ga spravijo v red! 6 škatlic 2 K. — Omat in poštna posebel, a najceneje! Eugen V. Feller, Stulbica donja, Füzairg št. 252. (Hrvaško).

—B— 930

K mezdnem gibanju slov. gled. igralcev.

Kapitalizem si je vzel poleg materialnih tudi duševna produkcijska sredstva v zakup, da razpolaga z njimi v svrhu kopičenja kapitala, tako da mu danes proti svoji naravi in smotru morata hlapčevati tudi znanost in umetnost. Kapitalizem seveda se hvali, da je organiziral produkcijo in se po krivici, kakor sraka s pavovim perjem, diči tudi s »svojiimi« velikimi »zaslugami« za znanost in umetnost. Koliko je »resnice« na prvem in »opravičenosti« pri drugem, za to ne bi bilo treba preveč argumentov, vendar pa se tu v to ne bomo spuščali. Konstatiramo le, kar se tiče zadnjega, da kapitalizem interesu znanost in umetnost le v toliko in toliko časa, v kolikor in dokler mu je vir dobička. Odveč bi torej bilo tudi prikazovanje, od česa da v prvi vrsti zavisi svoboden razvoj znanosti in umetnosti, in dokazovanje, da mu je ravno odvisnost le-teh od kapitala največja ovira.

Po nacionalnem osvobođenju se je vsako nadelal vzornega svobodnega napredka na vseh poljih. Zadišalo je po rožah. Žalibog se je ta vzduh kaj kmalu razbilil, ker se je jugoslovanski kapital kot vladaloč faktor povsod zelo neusmiljeno in brezobzirno uveljavljal. Tako se je uveljavil tudi v vseh narodnih kulturnih institucijah. Pri nas si je pridobil v svoje roke narodni gledališč v Ljubljani t. zv. slov. gled. konzorcij, v katerem je zastopana med drugimi »Jadranska banka«.

Razvoj časa je vsem stanovom pokazal nujnost organizacije proti organiziranemu kapitalu. Industrijski delcev se je organiziral prvi in reprezentuje danes ogromno silo, s katero kapital mora računati. Duševno delavstvo pa, ki se ga v obilnem številu »fabričari« v šolah in zavodih, le danes še vedno v milostni odvisnosti od svojih delodajalcev in se je začelo resno organizirati šele v zadnjih letih. Med tem ko ima manualno delavstvo danes že veliko moč, se mora duševno delavstvo boriti še za priznanje svojih organizacij od strani kapitala.

Lep vzgled za to nam je mezdno gibanje slov. gled. igralcev, ki so zahtevali potom svoje organizacije izboljšanje svojega gmetnega položaja. Zahtevali so od gledališkega konzorcija zvišanje plač, in sicer onih do 1000 K za 40%, onih nad 1000 K pa za 30%. Konzorcij je odgovoril odklonilno s pripombo, da sta gledališči pasivni in poizkuša sedaj z raznimi mahinacijami in intrigami ne samo pripraviti gledališke igralce do tega, da odstopijo od zahtev, marveč jim hoče razbiti celo organizacijo. Grozi, da enostavno zapre obe gledališči in s tem spravi na 200 ljudi, ne všteto družinske člane, ob kruh.

Gledališči še nista podržavljeni. Posebna komisija, ki bi se morala za to stvar resno zavzeti, ni stnila v tem pogledu ničesar. Sedaj se je ustanovila druga komisija, ki bo to stvar rešila tako, da bi se podržavljenje izvršilo do 15. januarja. Podržavljenje obeh gledališč je v nujnem interesu resnega napredka slov. gled. umetnosti in gmetnega stanja gledališkega ošobja. Zato organizacija gledaliških igralcev, posebno še sedaj v fazi meznega gibanja, zahteva hitro podržavljenje, kar bo edini izhod, če konzorcij ne odneha, in kar je v resnici že skrajno potrebno.

Kulturni škandal bi bil, da bi konzorcij občinstvu kratkoma zapiral gledališči, kadar bi se mu poljubilo, ko ju vendar občinstvo samo vzdržuje in igralci hočejo igrati. Še večji škandal pa bi bil, da bi vlada mogla kaj takega dopustiti. Javnost si tega ne bi pustila nikdar dopasti. In če ne bi pustila nikdar dopasti, ima slovenski gledališki konzorcij res le izgubo pri gledališčih, bo tudi sam delal na to, da se izgub prejšnje izgube in v pospehi podržavljenje. Izgleda pa, da tega ni še voljen storiti, temveč da mu je mnogo na tem, da spreči z raznimi preiskavami delo organizacije, in torej tudi zavleče podržavljenje.

Vsi gledališki igralci so nastopili za svoje in svoje organizacije pravice solidarno, zato jim je uspeh zagotovljen. Z njihovo organizacijo so solidarne vse naše strokovne organizacije. Tudi javnost kot taka stoji na strani njihove organizacije. Gledališki igralci so sigurni uspehov le v

organizaciji. In kakor so organizacije gledaliških igralcev v Italiji dosegle že mnoge lepe uspehe napram italijanskim gledališkim trustom, tako bo uspela tudi organizacija slovenskih gledaliških igralcev.

Vladna dolžnost je predvsem, da se spor čimprej poravnava in se ugotovi upravičenim zahtevam organizacije slov. gled. igralcev ter da se obe gledališki čimprej podržavita. Žalostno bi bilo pustiti, da bi napredek mlade naše gledališke umetnosti bil še nadalje odvisen od slabe ali dobre volje par denarnih trgovcev in bančnih profiterjev, ki jim je gledališče samo dobro ali slabo rentirajoče se — cirkus.

Iz stranke.

JUŽNI ŽELEZNIČARJI. POZOR!

Vsi zaupniki vseh kategorij južne železnice se tem potom pozivljajo, da se zanesljivo udeležijo sestanka v petek, dne 2. januarja 1920 točno ob 6. uri zvečer v Mahrovi hiši.

Tajnik.

Osrednje društvo kmetičnih delavcev ima svojo redno sejo pred izvanredno skupščino dne 6. januarja 1920 v svojem društvenem prostoru. Želi se polnoštevilne in točne udeležbe. Vabi se tudi glavne zaupnike tukajšnjih podružnic.

Tajništvo ISDS v Celju.

Pevski odsek »Svobode« namestila v kratkem ustanovitvi ženski pevski zbor. Sodružice! Pristopite k temu zboru, pokažite, da umevate tudi žene-proletarke gojiti kulturo v svojih vrstah! Zglasitve se sprejemajo do 15. januarja 1920 pri sodr. Vehovcu, tajniku »Svobode«, Šelenburgova ulica 5, II. nadst.

Gospodarstvo.

Dovoz mineralnih olj. Prve dni meseca januarja dospe zopet transport mineralnih olj iz Poljske. Reflektanti naj vložijo prošnje za odkazitev blaga najkasneje do 6. jan. 1920 pri odseku za prehrano v Ljubljani.

Najnovejša poročila.

DAVEK NA VOJNE DOBIČKE.

Predlog finančnega ministra.

LDU, Belgrad, 1. »Pravda« poroča: Finančni minister je predložil ministrskemu svetu naredbo o davku na vojne dobičke. Po tej naredbi morajo plačati davek vse one osebe, ki so imele v vojnem času od 1914—1919 več dohodkov, kakor so ga imele pred vojno. Pri družbah, ki so dolžne javno polagati račun, je podvržen davku tisti znesek dobička, ki se pokaže po povprečnem seznamu dobičkov, doseženih v zadnjem letu mirne dobe, ako presežek dobička presega vsoto 10.000 kron. Davek se mora plačati finančni upravi in sicer tako, da se morajo krome zamenjati z dinarji. Kar se tiče pravnih in fizičnih oseb, morajo plačati davek po onem znesku, ki se pokaže, v razmerju med skupnimi dohodki, ugotovljenimi v prihod od leta 1914—1918 in med dohodkom, doseženim leta 1919; za leto 1919 pa po dohodku od leta 1911; ako je bil dohodek leta 1911 manjši kakor 20.000 kron, ali če ga sploh ni bilo, se bo računalo, da je bil dohodek tolik, t. j. da je znašal 20.000 kron, ter se bo obdavčilo, ako skupni dohodki za čas od 1914—1918 ne znašajo 30.000 kron in za leto 1919 ne presegajo vsote 15.000 kron. Ne bodo se obdavčili osebni dohodki iz mesečne plače, pokojnine, dnevnice in doklad, sicer pa se bodo upoštevali vsi dohodki, kakršnegakoli vira. Obdavčenje in izplačevanje bo odmerila finančna uprava, davčni odbori in glavni davčni odbor v Belgradu. Odmerjeni davek se bo smel zavarovati s prepovedjo in drugimi zakonitimi sredstvi. Za netočno prijavljene dohodke se bo kot kazni plačal trikratni davek. Ako bi se zahtevani dokumenti ne predložili v vpoled, se bo to kaznovalo z globo od 1000 do 2000 dinarjev. Plačilo tega davka zastara v petih letih.

Domače družbe bodo po tem načrtu morale plačati: 40% od onega

zneska, ki ne presega 5% vložene glavnice, 50% od onega zneska, ki presega 5%, vendar ne presega 10% vložene glavnice, 60% od onega zneska, ki presega 10%, pa ne presega 15% vložene glavnice, 70% od onega zneska, ki presega 15%, pa ne presega 30% vložene glavnice, 80% od onega zneska, ki presega 30% vložene glavnice.

Za tuje družbe veljajo druge odredbe. Pravne in finančne osebe bodo morale plačati: 20% od onega zneska, ki ne presega 20.000 K, 40% od onega zneska, ki znaša od 20.000 do 30.000 K, 50% od onega zneska, ki znaša od 30.000—50.000 K, 60% od onega zneska, ki znaša od 50.000 do 100.000 K, 70% od onega zneska, ki znaša od 100.000—200.000 K, 80% od onega zneska, ki znaša od 200.000 do 500.000 K, 90% od onega zneska, ki je večji od 500.000 K.

Odmerjeni davki se bodo morali plačati v treh obrokih: prvi obrok 50% v roku 30 dni, drugi obrok 25% v nadaljnjih dveh mesecih, zadnji obrok zopet v nadaljnjih dveh mesecih. Davek se bo moral plačati v gotovini ali v državnih bonih, ki jim je rok že potekel. Kdor bo prijavil, da je dal kdo netočne podatke, dobi eno tretjino plačane denarne kazni. Njegovo ime pa ostane tajno.

ODŠKODNINSKA ZAHTEVA ITALIJE.

LDU, Zeneva, 31. (ČTU) »Secolo« poroča iz Rima, da je odškodninska zahteva, ki jo stavlja Italija bivšim osrednjim državam, določena na 9 in pol milijard lir. Tretjina odpade na 82 zračnih napadov na italijanska mesta.

INTERNACIJA VILJEMA.

LDU, Berlin, 31. (ČTU) Kakor poročajo listi iz Londona, je res, da zahtevata francoska in angleška vlada, da se cesar Viljem internira zunaj Evrope.

le s prstom gibala, ho držala visoko avstrijsko zastavo!... (Oola resnica!)

Prav nič v skrbeh za svojo bodočnost ni bila SLS. Saj so jo v višjih krogih dobro poznali in kvalificirali s prav dobrim redom. Nemški klerikalci so se sicer ustrašili, da je tako visoko za njimi prišel slovenski pritlikovec, katerega so hoteli videti vedno le majhnega petolizca, vendar pa je SLS tako trdno stala na svojih patrijotskih nogah, da je vsa sumničenja od te strani z lahkoto in s cinično gesto zavračala, češ: »Naša stranka glede svojega patrijotizma gotovo nobenega zagovora ne rabi, pa tudi ne naše katoliško dijaštvo, ki je v svojem patrijotizmu nad vsak sum vzvišeno.«

SLS si je upala tudi grofu Tiszi sinelo pogledati v obraz in »Slovenec« je zapisal: »Kaj si grof Tisza vse dovoljuje!... Ogrski ministrski predsednik je porabil priliko, ko je odgovarjal na interpelacije glede sarajevskega umora, za to, da je prav nesramno napadel hrvatske pravaše, podtikajoč jim, da hočejo z osumnitvevanjem celega srbskega naroda le spraviti sami sebe na vrh. Pravi patriot je seveda samo grof Tisza in njegovi prijatelji, med katere spada tudi hrvatsko-srbska koalicija. Tej je grof Tisza tudi pel visoko hvalo in delal, nai se ta stranka vedno bolj priljubljuje unionistom, saj so zlasti Srbi verni podaniki krone sv. Stefana. Ali ni to velepatrijotično? Pomislite! Grof Tisza zmerja pravaše, ker izražajo vdanost cesarju in Avstriji! Pravaše je Tisza označil kot prave jugoslov. saničarje, ker namreč stremijo za združenjem hrvatsko-slovenskih zemelj pod habsburško krono!... No, mi se ne bojimo... lojalno priznati, da so podvzeli vse liške listi so namreč napravili s svojim patrijotičnim pisanjem v najvišjih krogih najpovolnejše utise.«

Slovenskim klerikalcem je treba lojalno priznati, da so podvzeli vse do zadržega, v dosego svoje slave, ki jo še sedaj uživajo. Njih slavo si je upal povečevati že takrat kljub pogledu na svoj konec slovenski list »Dan«, ki je klical: »Vse, kar pošteno in pravično misli, v boj za resnico in pravico, v boj proti cinični, do kosti korumpirani klerikalni stranki, ki v družbi z našimi največjimi sovražniki kliče rablja nad vse, kar ni klerikalno na slovanskem jugu!...«

Res je: SLS je tudi v tekini za patrijotizem odnesla lavorov venec pred nosom vseh drugih patrijotičnih strank vseh narodov bivše avstrijske monarhije!

(Dalje prih.)

Iz Slovenije.

Iz Murske Sobote

nam ošče več sodrugov, ki služijo tam pri vojakih. Pričujejo se, da so raztrgani in da imajo slabo hrano. Prekmurci jih zato pomilujejo. Vsem sodrugom včetično srečno in veselo novo leto, pričakujoč, da se že kaj kmalu povrne k svojim domačim.

Širite in naročite »DEMOKRACIJO«!

Aprovizacija.

Vsi krušni komisariji se vabijo, da se zanesljivo udeležijo kratke seje, ki se vrši v petek, dne 2. januarja 1920 ob 5. uri popoldne v veliki dvorani na magistratu.

Krušne komisije bodo uradovale v soboto, dne 3. januarja in ponedeljek, dne 5. januarja 1920 vsakokrat od 8. do 12. ure dopoldne. Izdajale se bodo izkaznice za cenejša živila strankam, ki so že vložile vprašalno polo, in sicer: Strankam s črkami od A do K v soboto in strankam s črkami L do Ž v ponedeljek.

Novih vprašalnih polj krušne komisije ne bodo sprejemale in reševale, ker morajo priti preje pred posebnim odsekom, da presodi, ali je prošlec potreben ali ne. Zamudniki

zamorejo oddati svoje pole le na magistratu, in sicer od torka naprej. Zamudniki, ki so že predložili vprašalne pole, pa ne bi prišli h krušni komisiji, dobe izkaznice za živila šele tedaj, ko se to objavi v listih.

Izdajatelj Ivan Mlišar. Odgovorni urednik: Rudolf Golouh. Tisk »Učit. tiskarne« v Ljubljani.

Kupi se takoj mala hišica z vrtno v bližnji okolici Ljubljane (v Rožni dolini, Šiški ali Udmatu). Ponudbe pod »Takojšen nakup« na upravo »Napreja«.

Slike za legitimacije izvršuje najhitreje fotograf Hugon Hiber, Ljubljana, Valvazorjev trg št. 7, nasproti Križanske cerkve. 849

Grski vajenec se sprejme pri F. Čuden Sin, nasproti glavne pošte v Ljubljani. 646

Šivalne stroje, rabljene, dobro ohranjene in stojane kupuje po najvišji ceni (franko Ljubljana) Josip Petelin, Ljubljana.

Vzgojiteljica zmožna tujih jezikov (angleščina prednost) ter glasovirja se takoj sprejme. Plača po dogovoru. — Ponudbe na poštni predal 79 Ljubljana. 1208

Serbo dobov konjisko, ter slamo kupi takoj Ljubljana, Dunajska cesta 31. 1206

Vsem svojim cenj. prijateljem, znancem in naročnikom voščim priročno

srečno novo leto

ter se zahvaljujem za dosedanje naklonjenosti ter se priporočam za nadaljne naročbe.

Alojzij Galé,

čevljarški mojster, Zelena jama 128.

Raznašalce in Kolporterje sprejme takoj pod zelo ugodnimi pogoji

uprava »Napreja«, Franciskanska ulica 6.

UČITELJSKA TISKARNA Ljubljana, Franciskanska ulica 6.

REGISTROVANA ZAGAR Z OMEJENO ZAVEZO.

TISKOVINE ZA ŠOLE, ŽUPANSTVA IN URADE. NAJMODERNEJŠE PLAKATE IN VABILA ZA SHODE IN VESELIKE.

LETNE ZAKLJUČKE NAJMODERNEJŠA UREDBA ZA TISKANJE CASOPISOV, KNJIG, BROŠUR ITO.

STEREOTIPIJA. LITOGRAFIJA.

Karbidne svetilke

v najrazličnejših izdeljavah in velikostih se dobe po zmernih cenah pri tvrdki

Svetla, Ljubljana, Mestni trg 25.

Tesače

za takojšnji nastop proti dobri plači ter prostemu stanovanju in hrani sprejme

»Dom«, deln. družba za lesene stavbe v Zagrebu, Zrinjski trg 17.

Smrekove in borove blode 400 m³

se proda v Vetrinju

pol ure od postaje, zložene na kupe v gozdu. Ponudbe do 15. jan. 1920 na

upravo Lichtenstein v Rožku, Koroško.

Oblastveno koncesijonirani Informačni zavod

Drago Beseljak

v Ljubljani, Cankarjevo nabrežje 8 dobavlja vse kreditne in privlatne informacije v tu- in inozemstvu. V abonentu ter posamezno cene zmerno.

KAJO DELIC,

zlatar in draguljar

Milserjeva ul. 4 Ljubljana Milserjeva ul. 4

priporoča svojo

ZLATARSKO in DRAGULJARSKO DELAVNICO

za nova dela in popravila vsake vrste, kakor tudi za pozlatovanje in posrebovanje. V zalogi ima zlatnine in srebrnine, poročne prstane po vseh uzorih in merah, uhane i. t. d.

Kupuje tudi zlato in srebro ter plačuje po najvišjih cenah, ali pa izmenjava za novo blago. 377

JOSEF ZUG PLESAR-VALČAR

== Ljubljana ==

Rimska cesta 16 naznanja, da še vedno dela s pristnim blagom. Izvršitev točna. Zmerne cene. Za vsa izvršena dela jamčim dvo leti. 994

Večje število

pohištenih mizarjev se sprejme pri tvrdki

I. I. Naglas

Ljubljana, Trnovski pristan 8. 978

Agitirajte za naše časopise!

Črna knjiga slovenskega klerikalizma.

(Dalle.)

Tekmovanje za patrijotizem.

»Krščanski« slovenski ljudski stranki ni bilo zadosti dokazovanje svojega patrijotizma samo s peregom v svojih gласilih in z besedami na svojih shodih, marveč je organizirala na zelo široki podlagi v svojih organizacijah v to svrhu tudi denuncijantsko službo. Na ta način je bilo mnogo ljudi nesrečnih. Naprej je bila na vrsti svobodomiselnost, srbofilska omladina in to celo še ob času, ko o vojni napovedi ni bilo še sluha ne duha. (Žalostno poglavje, ki je še vsem dobro v spominu). Klerikalni profesorji so se ponekod v tem oziru še prav posebno odlikovali. De-

nunciirali so vsi klerikalci s prav malimi izjemami. In ko so n. pr. na Dunaju ob času sarajevskega dogodka zaprli dva srbska diaka samo zato, ker sta bila Srba, je »Slovenec« žalosten zatarnal: Oh, kako pametno so to na Dunaju naredili! »Pri nas pa, ko se gode take stvari, pa se vse to trpi in še celo pred očmi c. in kr. avstrijskih oblastil!«

Laž, obrekovanje in denunciacije klerikalcev niso bile brez uspeha. »Slovenec« se je tega zelo veselil in še celo moško pobahal, ko se je SLS očitalo denuncijantstvu in nepoštenosti. Potrkal se je na svoja hrabra prsa (ta epiteton mu je bil posebno ljub) in dejal: »Dal Dokler bo SLS

Glavnica: 200.000.000 kron.

196

Rezerve okrog 150.000.000 kron.

Podružnica kreditnega zavoda za trgovino in obrt v Ljubljani.

Prešernova ulica 50 v lastnem poslopiju.

Prodaja in nakup vrednostnih papirjev; borzna naročila; sprejem in oskrba depotov z vestno revizijo izrednih efektov; samoshrambe (Safe-Deposits) pod lastnim zaklepom strank; krediti in predjmi vsake vrste; inkaso in eskont-menic; nakazila in izplačila na vsa mesta tu- in inozemstva; potovalna kreditna pisma; sprejem denarnih vlog na knjižice in tekoči račun, itd. --

Centralna menjalnica

Kolodvorska ulica
kupuje in prodaja valute in
devize najkulantneje.

Specijalna trgovina s čevlji

Maribor, Grajski trg 1

Najmodernejše oblike. Najnižje cene. Najmodernejše oblike.
889

Priporočamo trdko Jos. Petelinc, Ljubljana,

Sv. Petra nasip 7,

tovarniška zaloga šivalnih strojev ter njih posameznih delov. Istotam potrebščine za šivilje, krojače in čevljarje.

195

Jugoslovansko inženirsko podjetje

družba z o. z.

se usoja naznanjati, da je začelo poslovati v

Ljubljani, Sodna ulica 2 — Mariboru, Vetrinjska ulica 34.

Tehnični ravnatelj: avtor. civ. inž. Vclav Fidrhel.

Komercialni ravnatelj: Viktor Kukovec.

- Odd. I. Projekti, proračuni, Nasvetovanje in zastop. Presoja in stavbno nadzorstvo. Izvrtitev zgradb.
Odd. II. Vodne gradbe; izraba vodnih sil, elektrarne, električna instalacija; poljedelska melioracija; kanalizacija in vodovodi.
Odd. III. Beton, železobet. Železne konstrukcije.
Odd. IV. Železnice, ceste, predori, mostovi.
Odd. V. Industrijska in gospodarska poslopja.
Odd. VI. Komercialno razpečevanje gradiva, orodja, strojev in industrijskih tvarin.

852

MODNI SALON STROJNICA-MASCHINE

LJUBLJANA
Najbolj priporočila svojo veliko iz-
birno kramlni modetov, bar-
v in filicatih klobukov ka-
kor tudi iz kuhinjske za-
dame in deklice. ...
Popravila točno in ceno-
Zanimi klobuki gotovi.

Hočete obdržati svojo lepoto?
Hočete imeti kakor baržun mehko kožo?
Nočete solčnih peg, mozoljev in ogrcev?
Uporabljajte Fellerjevo pravo Elza obrazno, kožo obvarujočo po-
mado! Občudovani bodete! Zavidani! 1 lonček 8 K, št. III. mo-
nejše vrste 9 K. K temu Fellerjevo najfin. ljižanovomlečno milo 15 K.

Hočete imeti lepe zdrave lase? Fellerjeva prava
Elza Tannochina
pomaga za rast las doseže bujne lase! Zaprči
prihaj, prerano osivenje. Zabrani pleš! 1 lonček
6 K, št. III. 9 K. K temu močno terovo milo za
umivanje glav 8 K. Šampon 1 K. Mazilo za brke
1 K 80 vin. in 2 K 50 vin.

Mučijo Vas kurja očesa? Fellerjeve
pravi tu-
ristovski obliž učinkuje brez bolečin, hitro in za-
nesljivo! Nobenih žuljev! Nobene trde kože! Mala
škaflija 3 K 60 vin., velika škaflija 5 K 50 vin.

Želite še kaj?

Fellerjeve Elza umivalne pastije
(Kolonijska voda) 1 škaflija 5 K.
Fellerjev umivalni prašek proti potenju 1 škaflija 5 K.
Fellerjev mentolni črtik zoper glavo- in zobobol 1 škaf-
lija 3 K 50 v. Fellerjev Elza fluid 6 dvojnati ali 2 veliki
steklenici specijalni 24 K. Najboljši parum z najfinjšim
duhom od 8 K naprej. Najfinjši Hega-per Dr. Kluger.
bel, roza in rumen, 1 velika škaflija 12 K. Močna Fran-
cova v steklenicah po 6 K in 16 K. Omot in poštnina
posebej s najceneje.

Elza
plaster

Eugen V. Feller, ljekarnar, Stubička Donja, Elzatrov. 252 (Hrvaška).

Splošno kreditno društvo v Ljubljani,

registrovana zadruga z omejeno zavezo

sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. do 13. ure
in jih obrestuje po čistih

4%

Rentni davek plača društvo iz svojega. Obresti se kapitalizirajo
polletno. Večje in stalne vloge se obrestujejo po dogovoru.

Posojila daje svojim zadrušnikom proti vknjižbi, na osebni
kredit proti poroštvu ali zastavi vrednostnih papirjev. Menice
se eskomptujejo po bančni obrestni meri.

Edini, res delavski denarni zavod.

61

PODRUŽNICA „SVOBODE“ V ZAGORJU

prične januarja s poučevanjem
mešanega pevskega zbora. So-
družice, katere imajo veselje do
petja naj se zgledajo najkasneje
do 10. januarja pri sodr. A. Uletu
— v Unjski pisarni. —

BALKAN trgovska, špedicijska in
komisijaska deln. družba
Podružnica v Ljubljani. Akcijska glavica K 1.500.000.
Spedicijska vsakega blaga. — Vskla-
diščenje. — Zaccarinanja. — Re-
ekspedicijska. — Prevažanje pohištva.
Lastnica I. ljubljanskega skladišča
KRISPER & TOMAŽIČ
Direktna zveza s progo južne železnice.
Telefon št. 366. 654

Prva celjska barvarija
in kemična čistilnica, zavod za
takošnjo snazjenje madežev ::
MARTIN TAČEK
CELJE, Gosposka ulica 21.

Priporočam se za takojšnjo umetno
snazjenje madežev, damskih in moških
oblek, kakor za čistjenje in barvanje
vseh vrst oblek v celih in posameznih
komadih. Žalne obleke na zahtevo
v teku 24 ur. Prevzema tudi zastore,
preproge, čipke itd. v kemično čiš-
čenje in shrambo. 685

„Hif-krema“

„Altese“ Jakobi
in druge vrste cigaretnega
papirja in stročnic ter milo,
vaselino, ličilo, pisemski
papir itd. nudi po najnižjih
cenah 688

ERKER & ČERTALIČ

Ljubljana, Resljeva cesta št. 20.

S 1. prosincem prične poslovati novo ustanovljeno oblastveno
avtorizirano stavbeno podjetje ter prodaja stavbenega materiala

Tavčar & Svetina

LJUBLJANA, Gosposvetska cesta 6

ter se toplo priporoča p. n. interesantom za vsa v to stroko
spadajoča dela, katera izvršuje strokovnjaško in po zmer-
nih cenah. 987

Načrti in proračuni se izdelujejo točno po naročilu.

Kupi „DRAVA“ Maribor.

Rezan les (smrekov, jelkov, borov, mecesnov, bukov)
Tasan les (smrekov, jelkov, borov)
Okrogel les (smreka, jelka, bor, mecesen)
Bukov les (hlode od 25 cm debelosti naprej)
Drva (trda in mehka)
Stoječi les v gozdu
Smrekovo skorjo

kupi vsako množino
„DRAVA“ lesna trgovska in industrijska družba
v Mariboru. 883

Kupi „DRAVA“ Maribor.

Štedite s podplati!

Usnjati nabitki z željčiki, za moške in ženske čevlje,
garnitura po K 2—, za otroške po K 1 50, se zopet do-
bivajo v ljubljanski zalogi tovarne „PEKO“-čevljev

PETER KOZINA & Co., Ljubljana, Breg 20.

Preprodajalec popust!

Preprodajalec popust!

Zajčje kože

od divjih in domačih kupuje po najvišjih cenah
Ivan Smigovc, Soštanj,
izdelovalnica klobukov, zamenjava tudi klobuke vseh
vrst za kože.

Jadranska banka

Podružnica Ljubljana.

Delniška glavica K 30.000.000.

Rezerve K 10.000.000.

CENTRALA: TRST.

Podružnice: Dubrovnik, Dunaj, Kotor, Metković, Opatija, Spljet, Sibenik, Zader.
Ekspozitura Kranj.

SPREJEMA: Vloge na knjižice, na tekoči in žiro račun proti
najugodnejšemu obrestovanju. Dviga se lahko vsak dan brez
ozira na moratorij. Rentni davek plača banka iz svojega.

KUPLJE IN PRODAJA: Devize, valute, vredn. papirje, itd.

ESKONTIRA: Menice, devize, vrednostne papirje itd.

IZDAJA: Ceke, nakaznice in akreditive na vsa tu- in ino-
zemska mesta.

DAJE PREDUJME: Na vrednostne papirje in na blago, ležeče
v javnih skladiščih.

DAJE KREDITE. Pod najugodnejšimi pogoji.

PREVZEMA: Borzna naročila in jih izvršuje najkulantneje.

Brzojavni naslov: JADRANSKA. Telefon št. 257.

62